ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/23/1077-2669

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	29.11.2023 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	15.10.2023 (registreeritud inspektsioonis 16.10.2023)
Teabevaldaja	Laagri kool aadress: Veskitammi 22, Laagri, 76401 Saue vald e-posti aadress: laagrik@laagrik.edu.ee
Vaide esitaja	Eraisik aadress: Xxxxxxxx xx xx, Xxxxxx, xxxxx Xxxx xxxx e-posti aadress: xxxxxxx.xxxxx@gmail.com

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata kuna küsitud teave ei ole seotud Laagri kooli avalike ülesannete täitmisega
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 (2)). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide esitaja esitas alates 15.09.2023 Laagri koolile korduvaid teabenõude, milles soovis näha arveid kooli poolt ostetud kunstitarvete kohta, millelt nähtuks, kellelt, mis hinnaga ja millised kunstitarbeid on ostetud ning mille alusel koostatakse lastevanematele arved.
2. Kool on vaide esitajale väljastanud raamatupidamise pearaamatust väljavõtte, millelt on näha kellelt ja mida on ostetud ning kogu ostusumma.
3. Lisaks on kool vaide esitajale teinud arvete põhjal ka kokkuvõtted, milliseid kunstitarbeid mis koguses ja millise ühikuhinnaga on ostetud. Ka on kool selgitanud, et kuidas on kujunenud ühe õpilase kohta vanema poolt makstav summa ning et kuna

tegemist on lapsevanemate ühisosatuga, siis sellele riigihanke kohustus ei rakendu. Pakkumused võetakse kolmelt koostööpartnerilt ning ostud on tehtud kõige soodsamast kohast. Samuti on kool vaide esitajale selgitanud, et kui vaide esitaja ei ole nõus kooli poolt tehtavate ühiste kunstitarvete ostmisega, siis tuleks teha vastav ettepanek kooli hoolekogule. Ka on kool pakkunud vaide esitajale võimalust arvetega koolis kohapeal tutvuda.

4. Vaide esitajat eeltoodu ei rahuldanud ning ta leidis, et kuna ta on küsinud avalikku infot, mis peab olema kõigile kättesaadav, siis on kool keeldunud ebaseaduslikult tema soovitud arvete väljastamisest ning esitas Andmekaitse Inspektsioonile vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja on soovinud näha arveid kunstitarvete ostmise kohta Laagri kooli poolt, kuna kool ostab ise need sisse.

Vaide kohaselt keeldub kooli direktor neid saatmast vaide esitaja meilile ja seab oma tingimusi. Need mida direktor on saatnud pole arved ja ei vasta nõuetele. Samuti ei ole vastatud küsimusele, millal tehti riigihange, mis peaks olema seaduse kohaselt tehtud. Vaide esitaja soovib ka teavet selle hanke olemasolu kohta.

Vaide esitaja leiab, et arvetel peaks kajastuma firma andmed, kellelt telliti ja mis tk hinnaga osteti neid sisse? Kuupäevad nähtavad, millal kool ostis? Edastatud paberil pole midagi näha.

Lisaks märgib vaide esitaja, et Saue valla arved ka ei vasta nõuetele, kuna seal on lisatud ainult kunstitarbed, aga mida see sisaldab, mille eest vanemad maksavad? Kuna ka hiljuti tehti audit, siis see polnud midagi rõõmustavat, mis tuli paljude miinustega välja. Seega tekib teatud asjades kahtlusi.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Kooli selgituste kohaselt ei ole vaide esitaja poolt küsitud arved seotud haridusteenuse osutamisega. Kooli pidaja ostab vajaminevad kunsti- ja tööõpetuse tarbed lapsevanema eest, st võtab üle lapsevanema kohustuse muretseda lapsele nõutud kunsti- ja tööõpetuse vahendid, ning esitab arve lapsevanemale.

Kool on seisukohal, et tegemist ei ole kooli avalike ülesannete täitmise käigus saadud teabega ning sellest tulenevalt ei laiene kooli pidajale teabevaldaja kohustused AvTS § 5 lg 2 kohaselt. Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on Laagri kool selgitanud, et teabenõudjale on jäänud ekslikult selgitamata, et avalikku ülesannet täitev äriühing on teabevaldaja AvTS tähenduses vaid avaliku ülesande täitmist puudutavas osas. Raamatupidamise algdokument, mis ei kajasta kulusid, mis on tehtud avaliku ülesande täitmiseks, ei ole avalik teave. Kunstitarvete ostmiseks ei kasutata riigi ega kohaliku omavalitsuse eelarvelisi vahendeid.

Kunstivahendite ühine ostmine on paika pandud kooli loomisel ning lapse õppima asumisel Laagri Kooli (mis ei ole elukohajärgne kool) võtab lapsevanem lepinguga ning kooli põhikirja alusel kohustuse selles osaleda. Informatsioon kunstivahendite ostmise ja selle eest esitatavate arvete osas on jagatud kõikidele kooli tulijatele erinevatel viisidel.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääs avalikule teabele

1. AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mistahes viisil ja mis tahes teabekandjale

jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras.

2. AvTS § 6 kohaselt on teabenõue teabenõudja AvTS-s sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks ning teabenõudja on iga isik, kes esitab teabevaldajale teabenõude AvTS-s sätestatud korras.
3. Tulenevalt AvTS § 9 lg-st 1 on teabevaldaja kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras ning tagama juurdepääsu nendele dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus (AvTS § 9 lg 2 p 1).
4. AvTS § 23 sätestab juhud, millal teabevaldajal on õigus teabenõude täitmisest keelduda. AvTS § 23 lg 2 p 2 kohaselt võib teabevaldaja teabenõude täitmisest keelduda kui füüsiliselt isikult või eraõiguslikult juriidiliselt isikult taotletav teave ei käsitle avalike ülesannete täitmist. Teabenõude täitmisest keeldumisel tuleb keeldumist ka põhjendada (AvTS § 23 lg 3).

Laagri kool teabevaldajana

5. AvTS § 5 lg 1 kohaselt on teabevaldajateks riigi ja kohaliku omavalituse asutused. Nimetatud asutused on teabevaldajateks kogu oma valduses oleva teabe osas. Sama paragrahvi lg 2 kohaselt laienevad eraõiguslikule juriidilisele isikule teabevaldaja kohustused, kui isik täidab seaduse, haldusakti või lepingu alusel avalikke ülesandeid, sh osutab haridus-, tervishoiu-, sotsiaal- või muid avalikke teenuseid - teabe osas, mis puudutab nende ülesannete täitmist.
6. Seega avaliku teabe seaduse mõttes on avaliku ülesande üks liik avalik teenus. AvTS § 5 lg 2 nimetab avalike ülesannetena haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalteenused. Riigikohus on andnud avaliku teabe seaduse rakendamise seisukohalt avaliku teenuse mõiste kohta olulise selgituse, öeldes, et avaliku ülesande täitmisega on tegu siis, kui asutus on eraõiguslikule isikule õigusakti või lepinguga andnud volituse või pannud kohustuse osutada avalikes huvides sellist teenust, mille toimimise eest vastutab seaduse järgi lõppkokkuvõttes riik või mõni muu avalik-õiguslik juriidiline isik (3-3-1-19-14, p 11).
7. Laagri kooli põhimääruse punkti 1.2 kohaselt on Laagri kool Saue vallale kuuluva osaühingu Laagri Haridus- ja Spordikeskus struktuuriüksusena tegutsev erakool. Eeltoodust tulenevalt on Laagri kooli puhul tegemist eraõigusliku juriidilise isikuga, kes osutab haridusteenust erakooli seaduse alusel ning on teabevaldajaks teabe osas, mis puudutab haridusteenuse osutamist (AvTS § 5 lg 2). Lisaks laienevad Laagri koolile ka teabevaldaja kohustused juhul kui kool on saanud eelarvelisi vahendeid, kas riigilt või kohalikult omavalitsuselt, siis teabe osas, mis puudutab nende vahendite kasutamist (AvTS § 5 lg 3 p 2). Muus osas Laagri koolile kui eraõiguslikule juriidilisele isikule teabevaldaja kohustused ei laiene.
8. Kuna ühestki seadusest ega lepingust ei tulene koolile kohustust osta lastele kunstitarbeid (mis on reeglina vanemate kohustus), vaid see on paika pandud kooli pidaja poolt kooli loomisel, millega lapse õppima asumisel Laagri Kooli (mis ei ole elukohajärgne kool) võtab lapsevanem lepinguga (p 7.6) ning kooli põhikirja alusel kohustuse selles osaleda. Seega ei ole kunstivahendite ühine ostmine koolile seadusest tulev ülesanne ning sellega seotud dokumendid ei ole avalik teave avaliku teabe seaduse mõistes, mida saab küsida avaliku teabe seaduse alusel teabenõude korras.
9. Kuna lapsevanem on lapse kooli astumisel sõlminud kooliga lepingu ja võtnud sellega kohustuse ühises kunstivahendite ostmises osalemiseks, siis on selles osas tegemist lepingulise suhtega, mille osas ei saa välistada lapsevanema õigust tutvuda arvetega, kuna lepingust tulenevalt on tal kohustus tasuda ühiselt ostetud kunstivahendite eest. Kuna aga kooli ja lapsevanema vahel sõlmitud lepingulisele suhtele avaliku teabe seadus ei laiene, siis puudub inspektsioonil pädevus anda hinnanguid ning võtta seisukohti lepingulistest suhetest tulenevate vaidluste osas.

Teabenõudele vastamine

10. Antud juhul on vaide esitaja korduvalt soovinud koolilt saada arveid kunstitarvete ostmise kohta, millelt nähtuks, kellelt, millises koguses, mis hinnaga ja milliseid tarbeid on ostetud. Kool on küll vaide esitajale esitanud nii raamatpidamise pearaamatu väljavõtte kui väljavõtteid arvetest, kuid ei ole edastanud ostuarveid, mida vaide esitaja soovis.
11. Siinkohal juhin Laagri kooli tähelepanu sellele, et kuna Laagri kool täidab haridusteenuse osutamisel avalikke ülesandeid ja on seega piiratud osas teabevaldaja, siis on koolil kohustus ka korrektselt teabenõuetele vastata. Ehk siis kui vaide esitaja poolt soovitud teave ei puudutanud kooli poolt avalike ülesannete täitmist, siis oleks seda tulnud ka vaide esitajale selgitada. Seega saab koolile ette heita, et ta ei ole vaide esitajale teabe väljastamisest keeldumist nõuetekohaselt ja arusaadavalt põhjendanud. Samas on vastuses inspektsiooni järelepärimisele kool oma viga tunnistanud, et teabenõudjale on jäänud ekslikult selgitamata, et avalikku ülesannet täitev äriühing on teabevaldaja AvTS tähenduses vaid avaliku ülesande täitmist puudutavas osas.
12. Eeltoodust tulenevalt, et vaide esitaja soovitud teave ei puuduta Laagri kooli avalike ülesannete täitmist ning samuti on kool selgitanud, et kunstitarvete ostmiseks ei ole kasutatud ka riigi ega kohaliku omavalitsuse eelarvelisi vahendid, siis ei ole vaide esitaja poolt teabenõudes küsitud teabe puhul tegemist avaliku teabega avaliku teabe seaduse mõistes, mida kool oleks kohustatud avaliku teabe seaduse alusel väljastama. Kuna lepingulistest suhetest tulenevate vaidluste lahendamine ei kuulu inspektsiooni pädevusse, siis jääb vaie teabenõudes küsitud teabe väljastamiseks ettekirjutuse tegemise osas rahuldamata.
13. Kuigi kool ei põhjendanud teabenõude täitmisest keeldumist nõuetekohaselt, ei tee inspektsioon proportsionaalsuse põhimõttest lähtuvalt Laagri koolile ettekirjutust ka teabenõude täitmisest keeldumist täiendavalt põhjendada, kuna vastavad põhjendused on käesolevast vaideotsusest leitavad.
14. Vaide esitaja on vaides ka märkinud, et ta ei ole saanud vastust ka küsimusele, millal tehti riigihange, mis peaks seaduse kohaselt olema tehtud. Eeltooduga inspektsioon ei saa nõustuda. 27.09.2023 kell 18:21 vastuses on kooli direktor muuhulgas vaide esitajale selgitanud, et *tegemist on sisuliselt, lapsevanemate poolt tehtud kollektiivse ostuga, seega riigihanke teema siin ei rakendu. Nagu eelmises kirjas kirjutasin, võtame kaupadele kolmelt koostööpartnerilt pakkumised ning ostame soodsamast kohast*.
15. Eeltoodust saab inspektsioon aru selliselt, et riigihanget selliste ostude puhul ei korraldata ning ostud tehakse kolme võetud pakkumise alusel. Kuna Andmekaitse Inspektsioonil puudub pädevus kontrollida, kas ja millisel juhul on asutusel kohustus viia läbi riigihange, siis selles osas ei saa inspektsioon hinnangut anda. Küll aga ei saa inspektsioon nõustuda sellega vaide esitaja küsimusele pole vastatud. Samuti ei saa inspektsioon anda ka hinnanguid selle osas, kas arved on vormistatud korrektselt või mitte kuna selle üle järelevalve teostamine ei kuulu inspektsiooni pädevusse.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
jurist
peadirektori volitusel